

ط

مشاوران آموزش

ناشر تخصصی علوم انسانی

مشاوران آموزش

ناشر تخصصی علوم انسانی

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

دفتر انتشارات

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۳ فروردین،
کوچه مهر، پلاک ۱۸
تلفن: ۶۶۹۵۳۳۰۵

دفتر فروش

تلفن: ۶۶۹۷۵۷۲۷

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور: ریاضی و آمار تست‌های سطح بالا / مولف مصطفی علیزاده نائینی، منوچهر واعظی، مهناز حامدی؛ ویراستار: مریم سرلک چیوایی.
مشخصات ظاهری
مشخصات نشر
فروست
شابک
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبای مختصر
شناسه افزوده
شناسه افزوده
شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۳۹۱۴۲
وضعیت رکورد : فیبای

عنوان: ریاضی و آمار تست‌های سطح بالا (تیزشیم)
ناشر: مشاوران آموزش
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شریف
شمارگان: ۲۰۰۰
قطع: رقعی
نوبت چاپ: دوم - ۱۴۰۰
قیمت: ۸۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۸-۱۸۳-۱

آشنایی با گروه تولید کتاب تیزشیم ریاضی و آمار

خانوادهٔ تألیف

مؤلفان: مصطفی علیزاده نائینی - منوچهر واعظی - مهناز حامدی
ویراستاران: مریم سرلک چیوایی - سها سلیمانزاده - ملیحه حشمتی

خانوادهٔ چاپ و طراحی

طراح جلد: آذر سعیدی‌منش
گرافیک: آذر سعیدی‌منش
طراح لیاوت: آتنا کلاتری
نظارت بر چاپ: عباس جعفری
صفحه‌آرا: طرلان محمدی
حروف‌نگار: سپهر عزیزی

پیتنگ فنار

سخن ناشر

وقتی عبارت «تیزشیم» را می‌بینید؛ یعنی گویندهٔ این عبارت که مشاوران آموزش باشد، چند اندیشهٔ کلیدی را به‌عنوان فرض پذیرفته است:

۱. تیزشیم یعنی تیز بشویم؛ یعنی تیزهوشی ناشی از رفتار و عملکرد و تلاش ماست نه ناشی از ژنتیک و وراثت.

۲. تیزشیم یعنی حتماً بدو! همین‌طور یک‌جا بمانی که تیز نمی‌شوی ...

۳. تیزشیم یعنی چاقوی ذهن را تیز کن! چاقوی ذهن چطور تیز می‌شود؟ با برخورد با تست‌هایی که به همین منظور برای شما آماده شده است. «تست‌های سطح بالا» برای تیزشدن شماست.

۴. تیزشیم یعنی کوتاه‌نیا! یعنی قبول نکن که اگر تا سال قبل در ذهن هم‌کلاسی‌ها و معلم‌ها دانش آموز کُندی تصوّر می‌شدی، امسال هم همین‌طور قرار است باشد. نه! تیزشیم، یعنی جنگجو باش! کوتاه‌نیا!

۵. تیزشیم یعنی تا آخرین لحظه! یعنی تو خودت را کسی فرض کن که هر چه ضربه بخورد، بلند می‌شود. تیزشیم یعنی جنگجویی که همیشه دقیقهٔ ۹۰ گل می‌زند و بعد از این که بازی تمام شد، غصه می‌خورد و در حین بازی همیشه می‌جنگد و به خودش اجازه نمی‌دهد که حین بازی غصه بخورد. چرا که می‌داند هر لحظه احتمال نتیجه گرفتن وجود دارد.

۶. تیزشیم یعنی همراه شما هستیم تا هر لحظه که خسته شدید از تیز کردن ذهن‌تان، با تست‌ها و پاسخ‌ها و درسنامه نقش «فلفلی را بازی کنیم» که شما می‌خورید و می‌دوید از بس می‌سوزاندتان! یادتان نرود که زیبایی در همین سوختن‌هاست!

در انتها بگویم که امیدوارم مجموعه کتاب‌های تیزشیم، برای شما دانش‌آموزان علوم انسانی که به دنبال بالا رفتن از سطح متوسط هستید و دلتان می‌خواهد قله را نه از تعریف دیگران، بلکه با حضور خودتان تجربه کنید، مفید باشد.

وحدید تمنا

مقدمه

سال کنکور، سالی بسیار طلایی در زندگی تحصیلی هر دانش‌آموز است. درس ریاضی در رشته علوم انسانی از دروسی است که در تغییر درصدها و رتبه شما بسیار حائز اهمیت است. معمولاً دانش‌آموزان به دنبال کتابی هستند که تمام مباحث مهم را به صورت کاربردی و فشرده آموزش دهد. کتاب «تیزشیم» مشاوران بر این خواسته شما جامعه عمل پوشانیده است.

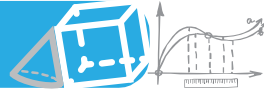
کتابی که پیش روی شماست در ۷ فصل شامل ۲۷ درس و ۱۸ آزمون تنظیم شده است. در هر آزمون بیش از ۲۰ سؤال متنوع شامل سؤالات نسبتاً ساده؛ اما مهم و پرتکرار در کنکور تا سؤالات سطح دشوارتر آورده شده است و تمام مباحثی را در برمی‌گیرد که در امتحانات مدرسه و کنکور سراسری با آن مواجه می‌شوید. در پاسخنامه علاوه بر حل تشریحی سؤال، روش حل سؤال مورد نظر را نیز آورده‌ایم. همچنین با آوردن درسنامه‌ای کامل در ابتدای هر فصل، مطالب کتاب درسی، نکات مهم و روش‌های پاسخگویی به سؤالات هر مبحث را به صورت کاربردی و متفاوت نشان داده‌ایم. بسیار امیدواریم با کتابی که نوشته‌ایم و با تلاشی که شما خواهید کرد، قدرت تست‌زنی و تسلط شما را در حل مسائل افزایش دهیم.

از دوستان واحد فنی و تولید مجموعه مشاوران آموزش که در تهیه این کتاب ما را یاری کردند، بسیار سپاسگزاریم.

گروه تألیف

فهرست

فصل اول: معادله درجه دوم	۵
درس ۱ تا ۳	۶
آزمون ۱ و ۲	۲۲
فصل دوم: تابع	۲۷
درس ۱ تا ۷	۲۸
آزمون ۱، ۲، ۳ و ۴	۶۹
فصل سوم: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی	۸۲
درس ۱ و ۲	۸۳
آزمون ۱ و ۲	۹۸
فصل چهارم: آمار	۱۰۵
درس ۱ تا ۸	۱۰۶
آزمون ۱، ۲، ۳ و ۴	۱۴۳
فصل پنجم: شمارش و احتمال	۱۵۹
درس ۱ و ۲	۱۶۰
آزمون ۱ و ۲	۱۶۶
فصل ششم: الگو و دنباله	۱۷۱
درس ۱ تا ۳	۱۷۲
آزمون ۱ و ۲	۱۷۸
فصل هفتم: ریشه نام، توان گویا و تابع‌نمایی	۱۸۳
درس ۱ و ۲	۱۸۴
آزمون ۱ و ۲	۱۹۳
کنکور ۱۴۰۰	۱۹۷
پاسخنامه تشریحی	۲۰۳

نمودار تابع درجه ۲

نمودار تابع درجه ۲ (سهمی) به یکی از صورت‌های یا می‌باشد که به نقطه S رأس نمودار (سهمی) می‌گویند.

اگر در تابع درجه ۲، ضریب x^2 مثبت باشد آنگاه دهانه سهمی رو به بالا و نمودار به شکل است. در این حالت رأس سهمی نقطه مینیمم (min) یا کمترین مقدار تابع خواهد بود.

اگر در تابع درجه ۲، ضریب x^2 منفی باشد، آنگاه دهانه سهمی رو به پایین و نمودار به شکل است. در این حالت رأس سهمی نقطه ماکسیمم (max) یا بیشترین مقدار تابع خواهد بود.

مختصات رأس سهمی، در ضابطه تابع درجه ۲

در تابع درجه ۲ به معادله $f(x) = y = ax^2 + bx + c$ ، اگر $S(x_S, y_S)$ مختصات رأس سهمی باشد، طول نقطه رأس سهمی (x_S) از رابطه $x_S = -\frac{b}{2a}$ به دست می‌آید که با جای‌گذاری این مقدار در معادله $f(x)$ یعنی محاسبه $y_S = f(x_S) = f(-\frac{b}{2a})$ مقدار عرض نقطه S یعنی عرض رأس سهمی به دست می‌آید.

نکته

برای محاسبه عرض نقطه رأس سهمی (y_S) بدون جای‌گذاری در ضابطه $f(x)$ نیز

$$می‌توانید مقدار y_S را از رابطه $y_S = -\frac{b^2 - 4ac}{4a}$ حساب کنید.$$

محور تقارن سهمی و نقاط تقاطع سهمی با محورهای مختصات

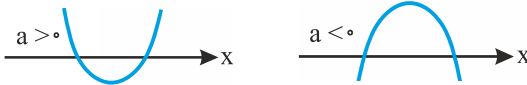
محور تقارن سهمی: در نمودار تابع درجه ۲، خطی که از رأس سهمی (S) می‌گذرد و موازی محور y یا x عمود بر محور x ها رسم می‌شود محور تقارن سهمی نامیده می‌شود و معادله این خط به صورت $x = -\frac{b}{2a}$ است. در واقع معادله محور تقارن سهمی همان خط $x = x_S$ است.

نقاط تقاطع سهمی با محورهای مختصات

برای به دست آوردن نقاط تقاطع سهمی $f(x) = ax^2 + bx + c$ با محور x ها کافی است به جای $f(x)$ یا y در ضابطه تابع، عدد صفر را قرار دهیم و معادله درجه دوم

$ax^2 + bx + c = 0$ را حل کنیم. جواب‌های به دست آمده از حل این معادله درجه ۲، طول نقاط برخورد نمودار تابع با محور x ها هستند. که به وضوح عرض (y) این نقاط هم برابر صفر می‌باشد. اگر معادله درجه ۲ $ax^2 + bx + c = 0$ را به روش Δ یا همان روش کلی حل کنید یکی از سه حالت زیر اتفاق می‌افتد.

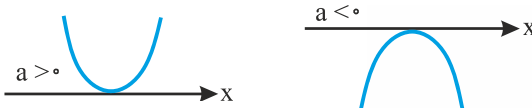
حالت اول: اگر $\Delta > 0$ باشد پس معادله درجه ۲ دارای ۲ جواب است و این یعنی نمودار محور x ها را حتماً در ۲ نقطه قطع می‌کند که با توجه به علامت a (ضریب x^2) یکی از دو حالت زیر اتفاق می‌افتد.

نکته

در این حالت نمودار تابع $f(x)$ حداقل از سه ناحیه (سه ناحیه یا هر چهار ناحیه) از ۴ ناحیه مختصاتی عبور می‌کند.

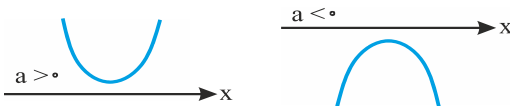
حالت دوم: اگر $\Delta = 0$ آنگاه معادله درجه ۲ دارای ۱ جواب (جواب مضاعف) است و این یعنی نمودار محور x ها را در یک نقطه قطع می‌کند که با توجه به علامت a (ضریب x^2) یکی از دو حالت زیر اتفاق می‌افتد.

نکته

در این حالت با شرط $a < 0$ نمودار تابع $f(x)$ فقط از ربع سوم و چهارم عبور می‌کند و اگر $a > 0$ آنگاه نمودار تابع $f(x)$ فقط از ربع اول و دوم عبور می‌کند.

حالت سوم: اگر $\Delta < 0$ آنگاه معادله درجه ۲ ریشه حقیقی ندارد و این بدان معنی است که نمودار محور x ها را قطع نمی‌کند یعنی یا نمودار کاملاً بالای محور x ها قرار دارد و یا نمودار کاملاً پایین محور x ها قرار دارد. که با توجه به علامت a (ضریب x^2) یکی از دو حالت روبه‌رو اتفاق می‌افتد.

نکته

در این حالت اگر $a < 0$ آنگاه نمودار تابع $f(x)$ فقط از ربع سوم و چهارم عبور می‌کند و اگر $a > 0$ آنگاه نمودار تابع $f(x)$ فقط از ربع اول و دوم عبور خواهد کرد.

محل برخورد نمودار تابع درجه ۲ با محور yها

همانطور که قبلاً نیز گفته شد محل برخورد نمودار تابع $f(x)$ با محور y ها همان نقطه‌ی عرض از مبدأ تابع است، پس برای تابع $f(x) = ax^2 + bx + c$ کافی است جای x در ضابطه‌ی تابع، عدد صفر را قرار دهیم و مقدار $f(x)$ را به دست آوریم.

$$f(x) = ax^2 + bx + c \Rightarrow f(0) = a(0)^2 + b(0) + c \Rightarrow f(0) = c$$

پس نقطه‌ی برخورد سهمی به معادله‌ی $f(x) = ax^2 + bx + c$ با محور y ها همیشه نقطه‌ی $(0, c)$ است.

اگر منحنی $y = (a-2)x^2 + ax + 4$ نسبت به خط $x = \frac{1}{2}$ متقارن باشد، این منحنی محور

x ها را با کدام طول مثبت قطع می‌کند؟

۱ $1 + \sqrt{17}$
 ۲ $\frac{1 + \sqrt{17}}{2}$
 ۳ $1 - \sqrt{17}$
 ۴ $\frac{-1 + \sqrt{17}}{2}$

پاسخ: محور تقارن منحنی خط $x = +\frac{1}{2}$ است، بنابراین:

$$\text{محور تقارن: } x = \frac{-b}{2a} = \frac{-a}{2(a-2)} = \frac{1}{2} \Rightarrow -a = \frac{1}{2}(2(a-2)) \Rightarrow -a = a-2 \Rightarrow a = 1$$

برای یافتن محل برخورد منحنی با محور x ها باید $y = 0$ قرار دهیم و از آنجا x را محاسبه کنیم:

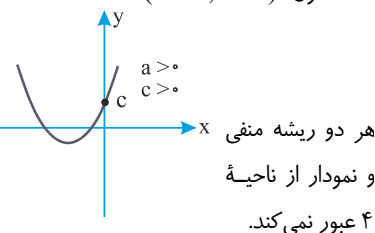
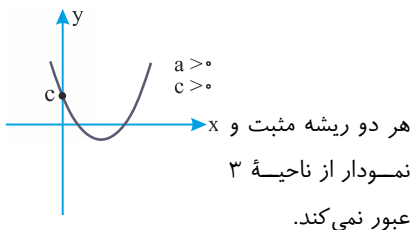
$$y = 0 \Rightarrow 0 = (1-2)x^2 + x + 4 \Rightarrow -x^2 + x + 4 = 0$$

$$\Rightarrow x = \frac{-1 \pm \sqrt{1^2 - 4 \times (-1) \times 4}}{2 \times (-1)} = \frac{-1 \pm \sqrt{17}}{-2} \Rightarrow \begin{cases} \frac{-1 + \sqrt{17}}{-2} = \frac{1 - \sqrt{17}}{2} \\ \frac{-1 - \sqrt{17}}{-2} = \frac{1 + \sqrt{17}}{2} \end{cases}$$

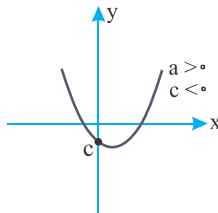
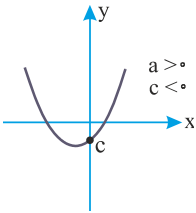
گزینه ۲ صحیح است.

نمودار تابع درجه ۲

با توجه به علامت a و c در تابع درجه ۲ (با فرض $c \neq 0$) چهار حالت زیر امکان‌پذیر است. (با توجه به علامت Δ نمودار محور طول‌ها را در دو، یک و یا صفر نقطه قطع می‌کند.)
حالت اول ($a > 0, c > 0$):

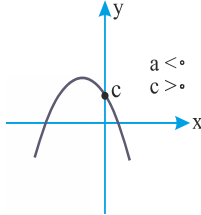
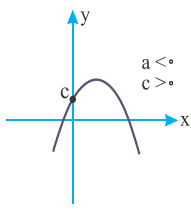

حالت دوم ($a > 0, c < 0$):

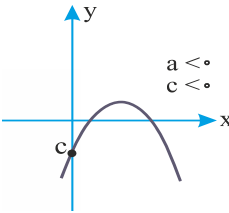
یک ریشه مثبت و یک ریشه منفی است و نمودار از هر چهار ناحیه عبور می‌کند. (در این حالت Δ همواره مثبت است.)

حالت سوم ($a < 0, c > 0$):

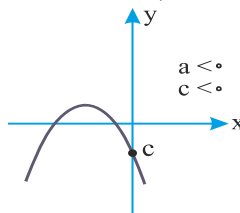

یک ریشه مثبت و یک ریشه منفی است و نمودار از هر چهار ناحیه عبور می‌کند. (در این حالت Δ همواره مثبت است.)

حالت چهارم ($a < 0, c < 0$):

هر دو ریشه مثبت و نمودار از ناحیه ۲ عبور نمی‌کند.

هر دو ریشه منفی و نمودار از ناحیه ۱ عبور نمی‌کند.

نکته

در حالت‌های دوم و سوم، Δ همواره مثبت است و معادله حتماً دارای دو ریشه مختلف‌العلامت است. (a و c مختلف‌العلامت \Leftrightarrow دو ریشه معادله مختلف‌العلامت) در حالت‌های اول و چهارم، Δ می‌تواند صفر یا منفی نیز باشد. یعنی برای حالت‌های اول و چهارم شما می‌توانید برای هر نمودار، دو حالت دیگر را در نظر بگیرید، یکی حالتی که $\Delta = 0$ یعنی وقتی نمودار بر محور X ها مماس است و یک حالت وقتی است که $\Delta < 0$ یعنی نمودار محور X ها را قطع نمی‌کند که در این حالت، معادله ریشه حقیقی ندارد. در حالت‌های اول و چهارم اگر Δ مثبت یا معادله دارای دو ریشه باشد آنگاه آن دو ریشه حتماً هم‌علامت هستند.

بکار

اگر عبارت $(a-1)x^2 + (a-1)x + 1$ به ازای هر مقدار x منفی باشد، a به کدام مجموعه

تعلق دارد؟

\mathbb{R}

\emptyset

$\{a : a < 1\}$ $\{a : 1 < a < 5\}$

پاسخ: عبارت درجهٔ دوم $ax^2 + bx + c$ همواره منفی است، اگر نمودار $y = ax^2 + bx + c$ کاملاً زیر محور x ها باشد، پس باید $\begin{cases} a < 0 \\ \Delta < 0 \end{cases}$ ، بنابراین برای این که عبارت درجهٔ دوم $(a-1)x^2 + (a-1)x + 1$ همواره منفی باشد باید:

$$\begin{cases} x^2 \text{ ضریب} < 0 \Rightarrow (a-1) < 0 \Rightarrow a < 1 \quad (1) \\ \Delta < 0 \Rightarrow (a-1)^2 - 4(a-1) < 0 \xrightarrow{\text{از } a-1 \text{ فکتور می‌گیریم}} \\ (a-1)(a-1-4) < 0 \Rightarrow (a-1)(a-5) < 0 \end{cases}$$

با توجه به ریشه‌های معادلهٔ $(a-1)(a-5) = 0$ ، سه حالت در نظر می‌گیریم:

(۱) اگر $a < 1$ آنگاه $(a-1)(a-5) > 0 \Leftarrow \overbrace{(a-1)}^- \overbrace{(a-5)}^- > 0$ پس $a < 1$ قابل قبول نیست.

(۲) اگر $1 < a < 5$ آنگاه $(a-1)(a-5) < 0 \Leftarrow \overbrace{(a-1)}^+ \overbrace{(a-5)}^- < 0$ پس $1 < a < 5$ قابل قبول است.

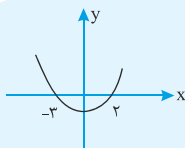
(۳) اگر $a > 5$ آنگاه $(a-1)(a-5) > 0 \Leftarrow \overbrace{(a-1)}^+ \overbrace{(a-5)}^+ > 0$ پس $a > 5$ قابل قبول نیست.

پس برای آن که Δ ی معادله، منفی باشد، (۲) $1 < a < 5$ به دست می‌آید.

از آن‌جا که شرایط (۱) و (۲) باید با هم برقرار باشند، بنابراین مقداری برای a یافت نمی‌شود؛ پس این عبارت نمی‌تواند همواره منفی باشد. **گزینهٔ ۳ صحیح است.**

نکته بسیار مهم

اگر نقاط $(\alpha, 0)$ و $(\beta, 0)$ ریشه‌های یک معادلهٔ درجهٔ ۲ باشند، آنگاه صورت کلی آن معادله به صورت $y = a(x-\alpha)(x-\beta)$ و خط $x = \frac{\alpha+\beta}{2}$ محور تقارن منحنی خواهد بود.

معادلهٔ سهمی به شکل مقابل، کدام عبارت می‌تواند باشد؟

$$\begin{array}{ll} (1) & x^2 + x - 4 \\ (2) & \frac{3}{2}x^2 + \frac{3}{2}x - 9 \\ (3) & -x^2 - x + 4 \\ (4) & -\frac{3}{2}x^2 - \frac{3}{2}x + 9 \end{array}$$

پاسخ: با توجه به این که سهمی از نقاط $(2, 0)$ و $(-3, 0)$ می‌گذرد، پس معادلهٔ آن به

فرم $y = a(x-2)(x+3)$ است و چون سهمی دارای مینیمم است، پس $a > 0$

می‌باشد.

با توجه به گزینه‌ها، گزینه‌های ۳ و ۴ غلط هستند زیرا در این گزینه‌ها $a < 0$ می‌باشد.

با توجه به این که عبارت ثابت در معادلهٔ درجهٔ ۲ یعنی $-6a$ باید -6 برابر ضریب x^2

یعنی a باشد پس: **گزینهٔ ۲ صحیح است.**

برخورد نمودار تابع درجه ۲ با یک خط یا با یک نمودار دیگر

برای به دست آوردن نقطه تقاطع یک سهمی با یک خط یا یک نمودار دیگر ابتدا باید در هر دو معادله، Y را تنها کنیم و در یک سمت معادله قرار دهیم و در سمت دیگر هر دو معادله روابطی برحسب X باشد. سپس معادله‌های به دست آمده را مساوی قرار داده و معادله حاصل را حل می‌کنیم. از حل این معادله، X های به دست آمده، X نقطه تقاطع دو منحنی خواهند بود. کافی است این X را در یکی از دو رابطه اصلی قرار دهیم تا Y نقطه تقاطع نیز به دست آید.

نکته

نقطه (نقاط) تقاطع نمودارهای $y = -x^2 - 4x + 2 = 0$ و $y = -(x-1)^2 + 3$ را به دست آورید.

پاسخ: ابتدا دو معادله را به صورت استاندارد می‌نویسیم:

$$y - x^2 - 4x + 2 = 0 \Rightarrow y = x^2 + 4x - 2$$

$$y = -(x-1)^2 + 3 \Rightarrow y = -(x^2 - 2x + 1) + 3 = -x^2 + 2x - 1 + 3$$

$$\Rightarrow y = -x^2 + 2x + 2$$

$$x^2 + 4x - 2 = -x^2 + 2x + 2 \quad \text{حال دو معادله را مساوی یکدیگر قرار می‌دهیم:}$$

$$\Rightarrow \underline{x^2 + 4x - 2} + \underline{x^2 - 2x - 2} = 0 \Rightarrow 2x^2 + 2x - 4 = 0 \Rightarrow x^2 + x - 2 = 0$$

$$\Rightarrow (x+2)(x-1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = -2 \\ x_2 = 1 \end{cases}$$

حال کافی است این مقادیر را به جای X در یکی از روابط بالا جای‌گذاری کنیم و مقدارهای Y متناظر با هریک را به دست آوریم تا نقاط برخورد به دست آید.

$$y = -(x-1)^2 + 3$$

$$x = 1 \Rightarrow y = -(1-1)^2 + 3 \Rightarrow y = 0 + 3 = 3 \Rightarrow y = 3$$

$$x = -2 \Rightarrow y = -((-2)-1)^2 + 3 \Rightarrow y = -(-3)^2 + 3 = -9 + 3 \Rightarrow y = -6$$

پس نقاط $(1, 3)$ و $(-2, -6)$ نقاط تقاطع دو منحنی هستند.

معادله سهمی به فرم مربع کامل

اگر معادله سهمی $f(x) = ax^2 + bx + c$ را به فرم مربع کامل $f(x) = a(x-h)^2 + k$ بنویسیم آنگاه مختصات رأس سهمی نقطه $S(h, k)$ خواهد بود و خط $X=h$ محور تقارن سهمی می‌باشد.

نکته

مقادیر h و k را با توجه به مختصات رأس سهمی به راحتی می‌توان برحسب a ، b و

$$c \text{ محاسبه کرد.} \quad x_s = \frac{-b}{2a} = h \quad y_s = \frac{-\Delta}{4a} = k$$

معادله درجه دوم $2x^2 - 8x - 1 = 0$ را به روش مربع کامل حل کنید.

پاسخ: به کمک نکته قبل فرض می‌کنیم $f(x) = 2x^2 - 8x - 1$ یک تابع درجه ۲ باشد
آنگاه مختصات رأس این سهمی برابر است با:

$$x_s = \frac{A}{2 \times B} = 2 \Rightarrow f(x_s) = f(2) = 2 \times 4 - 8(2) - 1 = 8 - 16 - 1 = -9$$

پس می‌توان $f(x)$ را به فرم مربع کامل نوشت:

$$f(x) = 2(x - x_s)^2 + y_s = 2(x - 2)^2 - 9$$

$$2x^2 - 8x - 1 = 0 \Rightarrow 2(x - 2)^2 - 9 = 0$$

در نتیجه:

$$\Rightarrow 2(x - 2)^2 = 9 \Rightarrow (x - 2)^2 = \frac{9}{2} \Rightarrow x - 2 = \pm \frac{3}{\sqrt{2}} \Rightarrow x = 2 \pm \frac{3\sqrt{2}}{2}$$

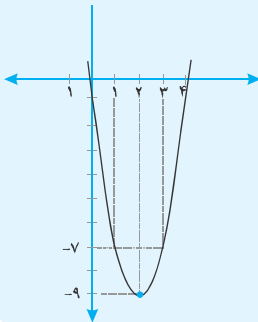
نتیجه: در واقع اگر نمودار تابع درجه دوم $f(x) = 2x^2 - 8x - 1$ را رسم کنیم آنگاه
مختصات رأس این سهمی برابر $S(2, -9)$ خواهد بود و نمودار ۲ ریشه دارد یعنی این

نمودار محور x ها را در نقاط $x_1 = 2 + \frac{3\sqrt{2}}{2}$ و $x_2 = 2 - \frac{3\sqrt{2}}{2}$ قطع می‌کند.

$$f(x) = 2(x - 2)^2 - 9$$

$$f(0) = -1 \Rightarrow (0, -1)$$

نقطه عرض از مبدأ:

بهبه‌سازی

منظور از بهینه‌سازی یک کمیت، محاسبه بیشترین یا کمترین مقدار ممکن برای آن کمیت است. مثلاً اگر کمیت مورد نظر سود باشد بهینه کمیت سود زمانی است که بیشترین مقدار سود را داشته باشیم و اگر کمیت مورد نظر هزینه باشد بهینه آن کمیت زمانی است که کمترین مقدار آن را داشته باشیم. در این فصل با مسائل بهینه‌سازی سر و کار داریم که اطلاعات مسئله یک تابع درجه ۲ برحسب یک متغیر به ما می‌دهد و با توجه به علامت a (ضرب x^2 در تابع درجه ۲) مقدار ماکسیمم یا مینیمم تابع را به دست می‌آوریم.

اگر $3x + 2y = 60$ آنگاه بیشترین مقدار xy چقدر است؟

پاسخ: برای یافتن بیشترین مقدار باید یک تابع درجه ۲ بسازیم. برای این کار ابتدا از رابطه $3x + 2y = 60$ ، مقدار X یا y را برحسب متغیر دیگر به دست می‌آوریم و حاصل را در رابطه XY جای گذاری می‌کنیم تا رابطه مطلوب به دست آید.
 $3x + 2y = 60$

$$\Rightarrow 2y = 60 - 3x \Rightarrow y = \frac{60 - 3x}{2} \Rightarrow y = 30 - \frac{3}{2}x \Rightarrow xy = x(30 - \frac{3}{2}x)$$

$$\Rightarrow xy = 30x - \frac{3}{2}x^2 \Rightarrow xy = -\frac{3}{2}x^2 + 30x$$

برای محاسبه بیشترین مقدار، XY کافی است بیشترین مقدار $-\frac{3}{2}x^2 + 30x$ را

محاسبه کنیم که یک تابع درجه ۲ است پس مطلوب است: $\text{Max}(-\frac{3}{2}x^2 + 30x) = ?$

با استفاده از ویژگی‌های رأس سهمی و اینکه $a < 0$ داریم: $\frac{-b}{2a} = \frac{-30}{2(-\frac{3}{2})} = \frac{-30}{-3} = 10$.

پس بیشترین مقدار زمانی است که $x = 10$ باشد، حال با جای گذاری در رابطه

$$xy = -\frac{3}{2}x^2 + 30x$$

$$\text{Max}(-\frac{3}{2}x^2 + 30x) = -\frac{3}{2}(10)^2 + 30(10) = -\frac{3}{2} \times 100 + 300 = -150 + 300 = 150$$

اگر سؤال از ما خواسته بود که بیشترین مقدار XY به ازای چه مقادیری از X و Y رخ می‌دهد کافی بود

$x = 10$ را در رابطه $y = -\frac{3}{2}x + 30$ قرار داده و مقدار y را به ازای این مقدار X

$$y = 30 - \frac{3}{2}x \Rightarrow y = 30 - \frac{3}{2}(10) = 30 - 15 = 15$$

پس به ازای $x = 10$ و $y = 15$ مقدار XY بیشترین مقدار را خواهد داشت.

« بازاریابی (توابع هزینه، درآمد و سود)

در این نوع مسائل بهینه‌سازی معمولاً با سه تابع زیر سر و کار داریم که در آنها X تعداد کالا می‌باشد.

۱- تابع هزینه $(C(x))$ ۲- تابع درآمد $(R(x))$ ۳- تابع سود $(P(x))$

رابطه‌ای که بین این سه تابع برقرار است به صورت زیر است:

$$\text{سود} = \text{درآمد} - \text{هزینه} \Rightarrow P(x) = R(x) - C(x)$$

در این مسائل معمولاً توابع درآمد و سود قرار است ماکسیم شوند و تابع هزینه قرار است مینیم شود که این توابع در اینجا یک تابع درجه ۲ خواهند بود که با محاسبه x_s و جای گذاری در تابع داده شده مقدار ماکسیم یا مینیمم خواسته شده به دست می‌آید.

« نقطه سر به سر

دستگاه‌های تولیدی با توجه به هزینه‌هایی که برای تولید کالاهایشان دارند، در ابتدای فروش سوددهی نخواهند داشت؛ پس باید به یک میزانی از فروش برسند تا هزینه‌ها $(C(x))$ با میزان

درآمد $(R(x))$ برابر شود و این یعنی $P(x) = 0$. این سطح از تولید که بنگاه اقتصادی نه سود می‌برد و نه ضرر می‌کند را نقطه سربه‌سر می‌گویند و از این به بعد سوددهی آغاز می‌شود.

در یک کارگاه تولیدی برای شروع کار $600,000$ تومان هزینه اولیه و برای هر واحد کالا 4500 تومان هزینه می‌شود. اگر P قیمت هر واحد از این کالا باشد، تعداد فروش این کالا از رابطه $15P - 90,000$ به دست می‌آید. بیشترین مقدار سود حاصل از فروش این کالا چقدر است و این مقدار سود به ازای تولید چقدر از این کالا به دست می‌آید.

پاسخ: اگر X تعداد فروش کالای مورد نظر باشد با توجه به رابطه تعداد فروش داریم:

$$X = 90,000 - 15P$$

اگر $C(x)$ تابع هزینه برای تولید تعداد X واحد کالا باشد آنگاه داریم:

$$C(x) = 600,000 + 4500x$$

و چون درآمد برابر است با «قیمت هر واحد کالا» ضرب در «تعداد فروش آن کالا»

$$R(x) = x \times P$$

پس خواهیم داشت:

پس باید ابتدا P را برحسب X از رابطه $X = 90,000 - 15P$ به دست آوریم، پس

داریم:

$$X = 90,000 - 15P \Rightarrow 15P = 90,000 - X \Rightarrow P = \frac{90,000 - X}{15} = 6,000 - \frac{X}{15}$$

پس تابع درآمد برای X کالا به صورت زیر خواهد بود:

$$R(x) = x \times P = x \times \left(6,000 - \frac{x}{15}\right) = 6,000x - \frac{x^2}{15} = \frac{-x^2}{15} + 6,000x$$

$$P(x) = R(x) - C(x)$$

حال تابع سود را به دست می‌آوریم:

$$\Rightarrow P(x) = \left(\frac{-x^2}{15} + 6,000x\right) - (600,000 + 4500x) = \frac{-x^2}{15} + 1500x - 600,000$$

حال مقدار کالایی که سود ماکزیمم به ازای آن به دست می‌آید را به دست می‌آوریم:

$$x_s = \frac{-b}{2a} \Rightarrow x_s = \frac{-1500}{2 \times \frac{-1}{15}} = \frac{1500}{\frac{2}{15}} = \frac{1500 \times 15}{2} = \frac{22500}{2} = 11250$$

پس بیشترین سود هنگامی که 11250 واحد از کالا فروش رود و این

$$P(x) = \frac{-x^2}{15} + 1500x - 600,000$$

مقدار سود برابر است با:

$$\Rightarrow P(11250) = \frac{-(11250)^2}{15} + 1500(11250) - 600,000$$

$$\Rightarrow P(11250) = -\frac{11250 \times 11250}{15} + 11250 \times 1500 - 600,000$$

$$= (-750 \times 11250) + (1500 \times 11250) - 600,000 = 11250(1500 - 750) - 600,000$$

$$\Rightarrow P(11250) = 750(11250) - 600,000 = 8,437,500 - 600,000 = 7,837,500$$

فصل دوم

آزمون اول

۴۷. کدام گزینه یک تابع را نشان می‌دهد؟

۱ $\{(1, 3), (-1, 3), (1, \frac{1}{4})\}$ ۲ $\{(\frac{\sqrt{3}}{3}, 1), (\frac{1}{\sqrt{3}}, 2), (\frac{1}{3}, 2)\}$

۳ $\{(\frac{3}{3}, 3^0), (3^0, 1), (1^2, -1)\}$ ۴ $\{(2, -3), (1, 2), (-2, 4)\}$

۴۸. اگر $f(x) = \frac{2x^2 + 2}{x^2 - 3}$ باشد، مقدار $f(2 - \sqrt{3})$ کدام است؟ (سراسری ۹۰)

۱ $1 - \sqrt{3}$ ۲ $-2 + \sqrt{3}$ ۳ $\sqrt{3}$ ۴ $1 + \sqrt{3}$

۴۹. برد تابع $\begin{cases} f: \{1, 3\} \rightarrow B \\ f(x) = -3x + 2 \end{cases}$ کدام است؟

۱ $\{-1, 2\}$ ۲ $\{1, 8\}$ ۳ $\{2, -8\}$ ۴ $\{-1, -8\}$

۵۰. کدام یک از رابطه‌های زیر، یک رابطه خطی بین x و y را نشان می‌دهد؟

۱ $y = \frac{3}{x-2}$ ۲ $y = 2\sqrt{x}$ ۳ $y = x^2$ ۴ $3y = 2x - 1$

۵۱. خط گذرنده از نقطه $A(1, 3)$ و عمود بر خط به معادله $3y - x = 2$ ، محور x ها را با کدام طول قطع می‌کند؟

۱ -1 ۲ 1 ۳ 2 ۴ 3

۵۲. اگر نقطه $A = (7m - 3, -9 + 5m)$ روی نیم‌ساز ناحیه اول باشد، m کدام است؟

۱ 2 ۲ 3 ۳ -3 ۴ 4

۵۳. یک کارگاه تولیدی دارای ۱۰ کارگر ثابت و ۱۵ کارگر پاره وقت است. هر کارگر ثابت، ماهیانه یک میلیون تومان و هر کارگر پاره وقت به ازای تولید هر یک واحد کالا ۲۰۰۰۰ تومان دستمزد دریافت می‌کنند و هزینه‌های کارگاه در یک ماه معادل ۱۰ میلیون تومان است. اگر این کارگاه در ماه گذشته ۴۰۰ واحد کالای ۱۰۰۰۰۰۰ تومانی تولید کرده باشد و $\frac{1}{4}$ از کالاها تولید کارگران پاره وقت باشد، سود کارگاه در ماه گذشته چند میلیون تومان بوده‌است؟

۱ 10 ۲ 18 ۳ 5 ۴ 3

۵۴. خط $x = 1$ محور تقارن سهمی به معادله $y = -2x^2 + bx + c$ است. این سهمی محور y ها را در نقطه‌ای به عرض ۳ قطع می‌کند. عرض رأس سهمی کدام است؟ (نمایش از کشور ۹۰)

۱ $3/5$ ۲ 4 ۳ $4/5$ ۴ 5

۵۵. رأس سهمی به معادله $y = -x^2 + ax + 5$ بر روی خط به معادله $x = 2$ قرار دارد. این سهمی از کدام نقطه می‌گذرد؟ (سراسری ۸۵)

۱ $(-1, 4)$ ۲ $(-1, 5)$ ۳ $(1, 8)$ ۴ $(1, 9)$

۵۶. رأس سهمی در معادله $y = ax^2 + b$ را دو واحد به سمت چپ و ۱ واحد به سمت بالا انتقال

داده‌ایم، معادله $y = -\frac{1}{4}x^2 - 2x$ به دست آمده است. مقدار $a^2 + b^2$ کدام است؟

$\frac{5}{4}$ (۴) $\frac{3}{4}$ (۳) $\frac{4}{5}$ (۲) $\frac{1}{2}$ (۱)

۵۷. بیشترین مقدار تفاضل $\frac{1}{9}$ مربع عددی، از ۶ برابر آن عدد، کدام است؟ (سراسری ۹۴)

۸۱ (۴) ۷۲ (۳) ۶۳ (۲) ۵۴ (۱)

۵۸. در یک زمین گلخانه‌ای، اگر با فاصله‌های یکسان ۴۰ بوته گوجه‌فرنگی کاشته شود، به

طور متوسط از هر بوته ۸ کیلوگرم محصول به دست می‌آید. به ازای هر بوته اضافی که

کاشته شود، به مقدار $\frac{1}{8}$ کیلوگرم از محصول بوته‌ها کاسته می‌شود. در این صورت

بیشترین محصول برداشتی و تعداد بوته اضافی کدام است؟

۲, ۳۲۵ (۴) ۰, ۳۲۰ (۳) ۸, ۳۳۶ (۲) ۱۲, ۳۳۸ (۱)

۵۹. اگر برد تابع ثابت f ، مجموعه $\{7, a-1\}$ و زوج مرتب $(2, b-3)$ عضو f باشد، $b-a$ کدام است؟

۴ (۴) ۳ (۳) ۲ (۲) ۱ (۱)

۶۰. در تابع $f(x) = \begin{cases} x-2 & x \geq 1 \\ 2x-1 & x < 1 \end{cases}$ ، اگر $f(a) = 3$ باشد، a کدام است؟

۵ (۴) ۳ (۳) ۲ (۲) ۱ (۱)

۶۱. برد تابع $f(x) = \begin{cases} x-2 & x \geq 1 \\ -2x+2 & x < 1 \end{cases}$ کدام است؟

$[-1, \infty)$ (۴) $(0, \infty)$ (۳) $[-1, 0)$ (۲) $(-1, \infty)$ (۱)

۶۲. کدام تابع زیر پلکانی است؟

$f(x) = \begin{cases} -x & x < 1 \\ x & x \geq 1 \end{cases}$ (۲) $f(x) = \begin{cases} 2x & x > 2 \\ 1 & x \leq -1 \end{cases}$ (۱)

$f(x) = \begin{cases} x & x > 0 \\ 0 & x < 1 \end{cases}$ (۴) $f(x) = \begin{cases} 3 & x > 2 \\ -2 & x \leq -1 \end{cases}$ (۳)

۶۳. حاصل عبارت $[-\frac{\pi}{4}] + [1 - \pi]$ کدام است؟

-۴ (۴) -۳ (۳) ۲ (۲) -۵ (۱)

۶۴. اگر $f(x) = |x^2 - 5|$ و $g(x) = \frac{x}{1+x^2}$ باشد، مقدار $\frac{f(-2) + f(2)}{g(2)}$ کدام است؟ (سراسری ۸۷)

۵ (۴) ۴ (۳) ۳ (۲) $\frac{5}{2}$ (۱)

۶۵. اگر $f(x) = 2x - 2$ و $g(x) = 2x^2 + x + 3$ ، مجموع ریشه‌های $(f+g)(2x)$ کدام است؟

$-\frac{3}{4}$ (۴) $\frac{1}{4}$ (۳) $-\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{3}{2}$ (۱)

۶۶. اگر $f(x) = \begin{cases} 2x+1 & x \leq -1 \\ x-2 & x > -1 \end{cases}$ و $g(x) = \begin{cases} x+4 & x \leq 2 \\ 3x+2 & x > 2 \end{cases}$ ، ضابطه

تابع $f-g$ کدام است؟

$$(f-g)(x) = \begin{cases} x-3 & x \leq -1 \\ -6 & -1 < x < 2 \\ -2x-4 & x \geq 2 \end{cases} \quad \text{۱}$$

$$(f-g)(x) = \begin{cases} x-2 & x \leq -1 \\ 4x-2 & -1 \leq x \leq 1 \\ -6 & 1 < x \leq 2 \\ -2x-4 & x > 2 \end{cases} \quad \text{۲}$$

$$(f-g)(x) = \begin{cases} x-3 & x \leq -1 \\ -6 & 1 < x \leq 2 \\ -2x-4 & x > 2 \end{cases} \quad \text{۳}$$

$$(f-g)(x) = \begin{cases} 4x-3 & x \leq -1 \\ 3x-1 & -1 \leq x \leq 1 \\ -6 & 1 < x \leq 2 \\ -2x-4 & x > 2 \end{cases} \quad \text{۴}$$

۶۷. اگر رابطه $\{(3, a+2b), (5, 4), (7, 2), (3, 7), (5, 2a-b)\}$ ، یک تابع باشد، $a^2 - b^2$

(سراسری ۹۸)

کدام است؟

۱ ۳ ۲ ۴ ۳ ۵ ۴ ۶

۶۸. می‌خواهیم با یک قطعه سیم به طول ۵۶ متر، زمینی به شکل مستطیل، که یک طرف آن

(سراسری ۹۸)

دیوار است محصور شود. بیشترین مساحت زمین محصور شده، کدام است؟

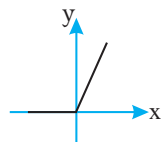

۱ ۳۶۴ ۲ ۲۷۸

۳ ۳۹۲ ۴ ۴۰۶

(سراسری ۹۸)

شکل روبورو، نمودار کدام تابع است؟

۱ $y = x - |x|$

۲ $y = x + |x|$

۳ $y = |x-1| - 1$

۴ $y = 1 - |x-1|$

(سراسری ۹۸)

۷۰. در تابع $f(x) = [x + \frac{3}{4}] - [-x]$ ، مقدار $f(\frac{9}{4}) + f(-\frac{1}{4})$ ، کدام است؟

۱ ۴ ۲ ۵ ۳ ۶ ۴ ۷

۷۱. اگر $f = \{(2, 5), (3, 4), (4, 6), (1, 7)\}$ و $g = \{(1, 3), (2, 6), (5, 2), (4, 9)\}$ باشند، برد تابع

(سراسری ۹۸)

$f-g$ ، کدام است؟

۱ $\{-4, 1, 3\}$ ۲ $\{-4, 2, 3\}$ ۳ $\{-4, 1, 2, 3\}$ ۴ $\{1, 2, 3, 4\}$

نامساوی هستند؛ که این یعنی مجموعه داده شده تابع نیست.

«گزینه ۱»: $(1, 3), (1, \frac{1}{4})$

«گزینه ۲»: $(\frac{\sqrt{3}}{3}, 1), (\frac{1}{\sqrt{3}}, 2)$

$$\rightarrow \frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{3}} \times \frac{\sqrt{3}}{\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

«گزینه ۳»: $1^{\frac{1}{2}}, 3^{\frac{1}{3}}$ و $\frac{3}{3}$ همه با هم برابرند.

اما در «گزینه ۴» چون هیچ دو مولفه‌ی اولی یکسان نیست پس یک تابع را نشان می‌دهد.

۴۸. «گزینه ۱» ابتدا $(2 - \sqrt{3})$ را در

$$f(x) = \frac{2x^2 + 2}{x^2 - 3}$$

جای‌گذاری می‌کنیم:

$$f(2 - \sqrt{3}) = \frac{2(2 - \sqrt{3})^2 + 2}{(2 - \sqrt{3})^2 - 3} \quad (*)$$

حاصل $(2 - \sqrt{3})^2$ را به کمک اتحاد مربع تفاضل دو جمله‌ای به دست می‌آوریم:

$$(2 - \sqrt{3})^2 = 2^2 - 2(2)\sqrt{3} + (\sqrt{3})^2$$

$$= 4 - 4\sqrt{3} + 3 = 7 - 4\sqrt{3}$$

مقدار به‌دست آمده را در رابطه (*) جای‌گذاری می‌کنیم:

$$f(2 - \sqrt{3}) = \frac{2(2 - \sqrt{3})^2 + 2}{(2 - \sqrt{3})^2 - 3}$$

$$= \frac{2(7 - 4\sqrt{3}) + 2}{7 - 4\sqrt{3} - 3}$$

$$= \frac{14 - 8\sqrt{3} + 2}{7 - 4\sqrt{3} - 3} = \frac{16 - 8\sqrt{3}}{4 - 4\sqrt{3}}$$

$$= \frac{8(2 - \sqrt{3})}{4(1 - \sqrt{3})} = \frac{2(2 - \sqrt{3})}{1 - \sqrt{3}}$$

اینک مخرج کسر را با ضرب صورت و مخرج در مزدوج مخرج گویا می‌کنیم.

$$\Rightarrow a^2 = (a \times (a + 2)) \times \frac{2}{4} + 18$$

$$\Rightarrow a^2 = (a^2 + 2a) \times \frac{2}{4} + 18$$

$$\Rightarrow a^2 = \frac{2}{4}a^2 + \frac{2}{4}a + 18$$

$$\Rightarrow \frac{1}{4}a^2 - \frac{2}{4}a - 18 = 0 \xrightarrow{\times 4}$$

$$a^2 - 2a - 72 = 0$$

$$\Rightarrow (a - 12)(a + 6) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = 12 \\ a = -6 \end{cases} \text{ غ. ق. ق}$$

محیط مستطیل بزرگ \rightarrow خواسته سؤال

$$= 2((a + 2) + a) = 2(2a + 2)$$

$$= 4a + 4 \xrightarrow{a=12} 4(12) + 4 = 52$$

۴۶. «گزینه ۲» طرفین تساوی را در ک.م.م مخرج‌ها ضرب می‌کنیم.

$$3(x - 4)(2x - 2) \times \frac{x - 3}{x - 4}$$

$$+ 3(x - 4)(2x - 2) \times \frac{1}{2x - 2}$$

$$= 3(x - 4)(2x - 2) \times \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow 3(2x - 2)(x - 3) + 3(x - 4)$$

$$= 2(x - 4)(2x - 2)$$

$$\Rightarrow 6x^2 - 24x + 18 + 3x - 12$$

$$= 6x^2 - 21x + 6$$

$$\Rightarrow 2x^2 - x - 10 = 0$$

$$\Rightarrow \Delta = b^2 - 4ac = (-1)^2 - 4(2)(-10)$$

$$= 1 + 80 = 81$$

$$\Rightarrow x = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{+1 \pm 9}{2(2)} \Rightarrow \begin{cases} x = \frac{5}{2} \\ x = -2 \end{cases}$$

خواسته سؤال $\rightarrow \left| \frac{5}{2} - (-2) \right| = \left| \frac{5}{2} + 2 \right|$

$$= \left| 2\frac{1}{2} + 2 \right| = \left| 4\frac{1}{2} \right| = 4\frac{1}{2}$$

آزمون ۱ - فصل دوم

۴۴. «گزینه ۴» گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ هر کدام

دارای دو زوج مرتب با مختص‌های اول

(xهای) مساوی و مختص‌های دوم (yهای)

طرفین را تقسیم بر ضریب y می‌کنیم. \rightarrow
 $3y = 2x - 1$
 $y = \frac{2}{3}x - \frac{1}{3}$

۵۱. گزینه ۳ \ll برای نوشتن معادله خط، به شیب و یک نقطه از خط نیاز داریم، می‌دانیم اگر خط L_1 با شیب m_1 بر خط L_2 با شیب m_2 عمود باشد آنگاه $m_1 m_2 = -1$ شیب خط داده شده را به دست می‌آوریم:

$$3y - x = 2 \Rightarrow 3y = 2 + x$$

$$\Rightarrow y = \frac{1}{3}x + \frac{2}{3} \quad m_2 = \frac{1}{3}$$

پس شیب خط مورد نظر برابر است با:

$$m_1 m_2 = -1 \Rightarrow m_1 \left(\frac{1}{3}\right) = -1$$

$$\Rightarrow m_1 = -3$$

حال با داشتن شیب $m_1 = -3$ و نقطه $A(1, 3)$ ، معادله خط را به دست می‌آوریم:

$$y - y_A = m_1(x - x_A)$$

$$\Rightarrow y - 3 = -3(x - 1)$$

$$\Rightarrow y - 3 = -3x + 3 \Rightarrow y = -3x + 6$$

برای این که بدانیم این خط محور x ها را در چه نقطه‌ای قطع می‌کند، کافی است به جای y ، صفر قرار دهیم و مقدار x را به دست آوریم:

$$y = -3x + 6 \xrightarrow{y=0} -3x + 6 = 0$$

$$\Rightarrow -3x = -6 \Rightarrow x = 2$$

۵۲. گزینه ۳ \ll هر نقطه روی نیم‌ساز ناحیه‌های اول و سوم دارای طول و عرض برابر است، یعنی مولفه‌های اول و دوم زوج مرتب آن یکسان است.

$$ym - 3 = -9 + 5m \Rightarrow ym - 5m = 3 - 9$$

مولفه دوم

$$2m = -6 \Rightarrow m = -3$$

$$R(x) = 400 \times 100,000 = 40,000,000$$

$$C(x) = 10,000,000 + 10 \times 1,000,000$$

حقوق کارگران پاره وقت + حقوق کارگران ثابت

تعداد کلای تولیدی \times قیمت هر واحد کالا = حقوق کارگران پاره وقت

$$= 20,000 \times \left(\frac{1}{4} \times 400\right) = 20,000 \times 100 = 2,000,000$$

$$\frac{2(2 - \sqrt{3}) \times 1 + \sqrt{3}}{1 - \sqrt{3}} = \frac{2(2 - \sqrt{3})(1 + \sqrt{3})}{(1 - \sqrt{3})(1 + \sqrt{3})}$$

$$= \frac{2(2 + 2\sqrt{3} - \sqrt{3} - 3)}{1 - 3}$$

$$= \frac{2(-1 + \sqrt{3})}{-2} = \frac{-1 + \sqrt{3}}{-1} = 1 - \sqrt{3}$$

۴۹. گزینه ۴ \ll دامنه تابع برابر $D_f = \{1, 3\}$ است.

برای یافتن برد تابع، همه اعضای D_f را در ضابطه تابع $f(x)$ قرار می‌دهیم:

$$\begin{cases} f(1) = -3(1) + 2 = -3 + 2 = -1 \\ f(3) = -3(3) + 1 = -9 + 1 = -8 \end{cases}$$

$$\Rightarrow R_f = \{-1, -8\}$$

۵۰. گزینه ۴ \ll «گزینه ۱» درست نیست، زیرا: اگر به y ، مخرج یک بدهیم و طرفین وسطین کنیم، داریم:

$$y = \frac{3}{x-2} \quad \text{به } y \text{ مخرج ۱ می‌دهیم}$$

$$\frac{y}{1} = \frac{3}{x-2} \quad \text{طرفین وسطین}$$

$xy - 2y = 3$
 یک رابطه خطی (یعنی رابطه‌ای بین عامل x و عامل y) را نشان نمی‌دهد، زیرا جمله xy وجود دارد.
 «گزینه ۲» درست نیست، زیرا تابع، یک رابطه رادیکالی را نشان می‌دهد.

«گزینه ۳» درست نیست، زیرا تابع یک سهمی (درجه ۲) را نشان می‌دهد.
 «گزینه ۴» درست است، زیرا به ازای مقدار مشخصی از x ، مقدار بدون تغییری برای y به دست آمده و در ضمن این رابطه با رابطه $y = ax + b$ که یک رابطه خطی استاندارد است همسان بوده و مطابقت دارد.

۵۳. گزینه ۲ \ll درآمد کارگاه:

هزینه‌های کارگاه:

توجه کنید تعداد کارگران پاره وقت و اینکه هر کارگر چه تعداد کالا تولید کرده است در محاسبه سود اهمیتی ندارد.

$$C(x) = 1,000,000 + 1,000,000 + 2,000,000 = 22,000,000$$

$$P(x) = R(x) - C(x) = 4,000,000 - 22,000,000 = 18,000,000$$

$$\Rightarrow y = a(x^2 + 4x + 4) + b + 1$$

$$\Rightarrow y = ax^2 + 4ax + 4a + b + 1$$

پس معادله به دست آمده را با معادله جدید برابر قرار می‌دهیم:

$$ax^2 + 4ax + 4a + b + 1 = -\frac{1}{4}x^2 - 2x$$

$$\Rightarrow a = -\frac{1}{4}, \quad 4a = -2, \quad 4a + b + 1 = 0$$

$$\Rightarrow 4a + b + 1 = 0$$

$$\frac{a = -\frac{1}{4}}{\rightarrow 4(-\frac{1}{4}) + b + 1 = 0}$$

$$\Rightarrow -2 + b + 1 = 0 \Rightarrow b = 1$$

$$a^2 + b^2 = \frac{a = -\frac{1}{4}}{b = 1} \rightarrow$$

$$\left(-\frac{1}{4}\right)^2 + (1)^2 = \frac{1}{16} + 1 = \frac{17}{16}$$

۵۴- گزینه ۴ اگر عدد مورد نظر را m

بگیریم، $\frac{1}{9}m^2$ یعنی $\frac{1}{9}$ مربع آن و شش برابر آن $6m$ است.

$$\text{تفاضل} = 6m - \frac{1}{9}m^2$$

برای به دست آوردن بیشترین مقدار عبارت بالا، آن را یک تابع درجه دو در نظر گرفته و y رأس آن را به دست می‌آوریم. در اینجا چون ضریب m^2 عددی منفی است، پس ماکزیمم یا بیشترین مقدار داریم.

$$f(x) = 6m - \frac{1}{9}m^2$$

$$\Rightarrow f(x) = -\frac{1}{9}m^2 + 6m$$

$$y_s = -\frac{\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a}$$

$$= -\frac{6^2 - 4(-\frac{1}{9})(0)}{4(-\frac{1}{9})} = -\frac{36}{-\frac{4}{9}} = 81$$

۵۴- گزینه ۴ معادله محور تقارن سهمی را

می‌نویسیم:

$$x = -\frac{b}{2a} = 1 \Rightarrow \frac{-b}{2(-2)} = 1$$

$$\Rightarrow -b = -4 \Rightarrow b = 4$$

سهمی محور y ها را در نقطه‌ای به عرض ۳ قطع می‌کند، یعنی $c = 3$ ؛ پس معادله بازنویسی شده سهمی به صورت زیر است:

$$y = -2x^2 + 4x + 3$$

حال عرض رأس سهمی را به دست می‌آوریم:

$$y_s = \frac{-\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a}$$

$$= -\frac{4^2 - 4(-2)(3)}{4(-2)} = \frac{16 + 24}{8} = \frac{40}{8} = 5$$

۵۵- گزینه ۳ چون رأس سهمی روی خط

$X = 2$ که یک خط عمودی است قرار دارد پس خط $X = 2$ خود محور تقارن این سهمی است. اینک معادله محور تقارن سهمی داده شده را می‌نویسیم:

$$x = -\frac{b}{2a} = \frac{-a}{2(-1)} = \frac{a}{2}$$

یعنی $\frac{a}{2}$ برابر با ۲ است:

$$\frac{a}{2} = 2 \Rightarrow a = 4$$

معادله سهمی را با $a = 4$ بازنویسی می‌کنیم:

$$y = -x^2 + 4x + 5$$

در بین گزینه‌ها تنها نقطه $(1, 8)$ روی این سهمی قرار دارد چون اگر به جای x عدد ۱ را بگذاریم برای y عدد ۸ به دست خواهد آمد:

$$y = -1^2 + 4 \times 1 + 5 = -1 + 4 + 5 = 8$$

۵۶- گزینه ۴

$$y = ax^2 + b$$

$$\xrightarrow{\text{واحد به سمت چپ}} y = a(x+2)^2 + b$$

$$\xrightarrow{\text{یک واحد به سمت بالا}} y = a(x+2)^2 + b + 1$$

۵۸. گزینه ۱ فرض کنیم X بوته اضافی کاشته شود.

$$\text{تعداد بوته‌ها} = 40 + X$$

$$\text{محصول هر بوته} = 8 - \frac{X}{\lambda}$$

$$\text{محصول هر بوته} \times \text{تعداد بوته} = \text{کل محصول}$$

$$f(x)$$

$$\Rightarrow f(x) = (40 + X)\left(8 - \frac{X}{\lambda}\right)$$

$$= 320 - \frac{40X}{\lambda} + 8X - \frac{X^2}{\lambda}$$

$$\Rightarrow f(x) = -\frac{1}{\lambda}x^2 + 8x + 320$$

پس از نوشتن ضرایب تابع درجه ۲ داریم:

$$a = -\frac{1}{\lambda}, \quad b = 8, \quad c = 320$$

اینک ماکسیمم f را محاسبه می‌کنیم.

$$x = \frac{-b}{2a} = \frac{-8}{2(-\frac{1}{\lambda})} = \frac{-8}{-\frac{2}{\lambda}} = 4\lambda$$

$$\text{مقدار بیشترین مقدار} = -\frac{\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a}$$

$$= -\frac{8^2 - 4(-\frac{1}{\lambda}) \times 320}{4(-\frac{1}{\lambda})}$$

$$= -\frac{64 + 1280}{-\frac{4}{\lambda}} = \frac{1344}{\frac{4}{\lambda}} = 336\lambda$$

یا:

$$f(x) = -\frac{1}{\lambda}x^2 + 8x + 320$$

$$\frac{-x=12}{\lambda} \rightarrow -\frac{1}{\lambda}(12)^2 + 8(12) + 320 = 336\lambda$$

۵۹. گزینه ۲ برد تابع ثابت یک عضو دارد پس $a-1$ و 7 برابرند:

$$a-1=7 \Rightarrow a=8$$

همه مولفه‌های دوم زوج‌های مرتب f نیز باید باشند:

$$b-3=7 \Rightarrow b=10 \Rightarrow b-a=10-8=2$$

راه کوتاه‌تر: چون برد تابع ثابت یک عضو دارد

$$b-3=a-1$$

پس:

$$\Rightarrow b-a=-1+3=2$$

۶۰. گزینه ۴ چون مشخص نیست که a در

کدامیک از محدوده‌های داده شده

$(x < 1, x \geq 1)$ قرار دارد پس باید هر دو

حالت را بررسی کنیم:

(۱) a در محدوده $x \geq 1$:

$$f(x) = x - 2 \Rightarrow f(a) = a - 2$$

$$\Rightarrow a - 2 = 3 \Rightarrow a = 5$$

$a = 5$ در محدوده $x \geq 1$ قرار دارد پس

درست است.

(۲) a در محدوده $x < 1$ باشد:

$$f(x) = 2x - 1$$

$$\Rightarrow f(a) = 2a - 1$$

$$\Rightarrow 2a - 1 = 3 \Rightarrow 2a = 4 \Rightarrow a = 2$$

در محدوده $x < 1$ قرار ندارد، پس قبول نیست.

۶۱. گزینه ۴

$$x \geq 1 \rightarrow x - 2 \geq 1 - 2$$

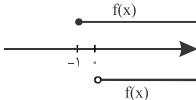
$$\Rightarrow \frac{x-2}{f(x)} \geq -1 \Rightarrow f(x) \geq -1$$

$$x < 1 \rightarrow \frac{x(-2)}{f(x)} \rightarrow -2x > -2 \rightarrow +2$$

$$-2x + 2 > -2 + 2$$

$$\Rightarrow \frac{-2x+2}{f(x)} > 0 \Rightarrow f(x) > 0$$

باید بین این دو اجتماع بگیریم:

$$(f(x) \geq -1) \cup (f(x) > 0) = (f(x) \geq -1)$$

۶۲. گزینه ۳ تابع پلکانی به تابعی چند

ضابطه‌ای گویند که همه ضابطه‌هایش عدد

ثابت (بدون متغیر) باشند.

۶۳. گزینه ۱

$$\pi = 3/14$$

$$\Rightarrow \left\{ \begin{aligned} \left[-\frac{\pi}{2} \right] &= \left[\frac{-3/14}{2} \right] = \left[-1/57 \right] = -2 \\ \left[1 - \pi \right] &= \left[1 - 3/14 \right] = \left[11/14 \right] = 3 \end{aligned} \right.$$

$$\Rightarrow -2 + (-3) = -5$$

به بازه $-1 < x \leq 1$ دقت کنید. این بازه جزء دامنه f نیست، فقط عضوی از دامنه g است؛ پس در دامنه $f - g$ تعریف نمی‌شود.

$$\begin{aligned} x \leq -1 &\rightarrow (f-g)(x) \\ &= (2x+1) - (x+4) = x-3 \\ 1 < x \leq 2 &\rightarrow (f-g)(x) \\ &= (x-2) - (x+4) = -6 \\ x > 2 &\rightarrow (f-g)(x) \\ &= (x-2) - (3x+2) = -2x-4 \end{aligned}$$

$$(f-g)(x) = \begin{cases} x-3 & x \leq -1 \\ -6 & 1 < x \leq 2 \\ -2x-4 & x > 2 \end{cases}$$

تذکر: حتماً برای اینکه بدون اشتباه تابع $f - g$ را تشکیل بدهید بازه‌ای که تابع $f - g$ تعریف می‌شود را روی محور x مشخص کنید و براساس بازه‌های مختلف تابع را تشکیل دهید.

۶۷. گزینه ۳ شرط تابع بودن در نمایش زوج مرتبی این است که هیچ دو زوج مرتبی مؤلفه اول یکسان نداشته باشند و اگر مؤلفه‌های اول آن‌ها یکسان بود حتماً مؤلفه‌های دوم نیز برابر باشند.

دو زوج مرتب $(5, 4)$ و $(5, 2a - b)$ مؤلفه اول یکسان دارند پس باید مؤلفه دوم آن‌ها نیز یکسان باشد.

$$2a - b = 4 \quad (1)$$

دو زوج مرتب $(3, 7)$ و $(3, a + 2b)$ مؤلفه اول برابر دارند پس:

$$a + 2b = 7 \quad (2)$$

هر دو رابطه (۱) و (۲) باید برقرار باشند در نتیجه:

$$\begin{aligned} &\begin{cases} 2a - b = 4 \\ \times(-2) & a + 2b = 7 \end{cases} \\ &\Rightarrow \begin{cases} 2a - b = 4 \\ -2a - 4b = -14 \end{cases} \\ &\quad 2a - b - 2a - 4b = 4 - 14 \end{aligned}$$

۶۴. گزینه ۴

$$\begin{aligned} f(-2) &= |(-2)^2 - 5| = |4 - 5| = |-1| = 1 \\ g(2) &= \frac{2}{1+2^2} = \frac{2}{1+4} = \frac{2}{5} \\ \frac{1+f(-2)}{g(2)} &= \frac{1+1}{\frac{2}{5}} = \frac{2}{\frac{2}{5}} = 5 \end{aligned}$$

۶۵. گزینه ۴

$$\begin{aligned} (f+g)(x) &= f(x) + g(x) \\ &= (2x-2) + (2x^2 + x + 3) \\ &= 2x^2 + 3x + 1 \\ \Rightarrow (f+g)(x) &= 2x^2 + 3x + 1 \end{aligned}$$

در تابع $f + g$ اگر ورودی x باشد، خروجی $2x^2 + 3x + 1$ است. بنابراین اگر ورودی \square باشد، خروجی $2\square^2 + 3\square + 1$ خواهد شد.

$$\begin{aligned} (f+g)(2x) &= 2(2x)^2 + 3(2x) + 1 \\ &= 2(4x^2) + 6x + 1 = 8x^2 + 6x + 1 \\ &= (4x+1)(2x+1) \end{aligned}$$

بدست آوردن ریشه‌های $(f+g)(2x)$:

$$(f+g)(2x) = 0$$

$$\Rightarrow (4x+1)(2x+1) = 0$$

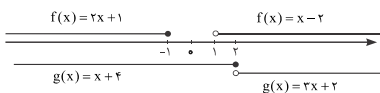
$$\Rightarrow \begin{cases} 4x+1=0 \Rightarrow x_1 = -\frac{1}{4} \\ 2x+1=0 \Rightarrow x_2 = -\frac{1}{2} \end{cases}$$

مجموع ریشه‌ها:

$$x_1 + x_2 = \frac{-1}{4} + \frac{-1}{2} = \frac{-1}{4} + \frac{-2}{4} = \frac{-3}{4}$$

۶۶. گزینه ۳

در نمودار زیر روی محور x ‌ها نشان دادیم برای هر کدام از بازه‌ها توابع f و g چه مقداری دارند.

گزینه «۲»:

$$y = x + |x| \xrightarrow{x=-1} \\ y = -1 + |-1| = -1 + (1) = 0 \quad \checkmark$$

گزینه «۳»:

$$y = |x-1| - 1 \xrightarrow{x=-1} \\ y = |-1-1| - 1 = |-2| - 1 = (2) - 1 = 1 \quad \times$$

گزینه «۴»:

$$y = 1 - |x-1| \xrightarrow{x=-1} \\ y = 1 - |-1-1| = 1 - |-2| = 1 - (2) = -1 \quad \times$$

۷۰. گزینه ۴ در تابع داده شده یک بار

به جای x مقدار $\frac{9}{4}$ و بار دیگر مقدار $\frac{1}{4}$ را قرار می‌دهیم:

$$f(x) = [x + \frac{3}{4}] - [-x] \xrightarrow{x=\frac{9}{4}} f(\frac{9}{4}) \\ = [\frac{9}{4} + \frac{3}{4}] - [-\frac{9}{4}] = [\frac{9+3}{4}] - [-\frac{9}{4}] \\ = [\frac{12}{4}] - [-\frac{9}{4}] = [3] - [-\frac{9}{4}] \\ = 3 + \frac{9}{4} = \frac{12}{4} + \frac{9}{4} = \frac{21}{4}$$

$$f(x) = [x + \frac{3}{4}] - [-x] \xrightarrow{x=-\frac{1}{4}} f(-\frac{1}{4}) \\ = [-\frac{1}{4} + \frac{3}{4}] - [-(-\frac{1}{4})] \\ = [\frac{2}{4}] - [\frac{1}{4}] = \frac{1}{2} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$$

حال مقدار $f(\frac{9}{4}) + f(-\frac{1}{4})$ را به دست می‌آوریم:

$$f(\frac{9}{4}) + f(-\frac{1}{4}) = \frac{21}{4} + \frac{1}{4} = \frac{22}{4} = \frac{11}{2}$$

۷۱. گزینه ۱ برای به دست آوردن برد تابع

$g - f$ ، ابتدا تابع $g - f$ را تشکیل می‌دهیم و برای تشکیل تابع به دامنه تابع نیاز داریم:

$$D_{g-f} = D_g \cap D_f \\ = \{1, 2, 5, 4\} \cap \{2, 3, 4, 1\} = \{1, 2, 4\}$$

پس:

$$(g-f)(1) = g(1) - f(1) = 3 - 7 = -4 \\ (g-f)(2) = g(2) - f(2) = 6 - 5 = 1$$

$$\Rightarrow -5b = -10 \Rightarrow b = \frac{-10}{-5} = 2$$

حال با قرار دادن مقدار b در رابطه (۱) یا (۲) مقدار a به دست می‌آید.

$$2a - b = 4 \xrightarrow{b=2} 2a - 2 = 4 \\ \Rightarrow 2a = 6 \Rightarrow a = 3$$

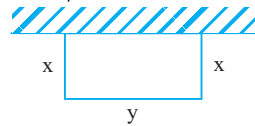
پس داریم:

$\{(3, 7), (5, 4), (7, 2), (3, 7), (5, 4)\}$ که برابر است با: $\{(3, 7), (5, 4), (7, 2)\}$

$$a^2 - b^2 \xrightarrow{a=3, b=2} (3)^2 - (2)^2 = 9 - 4 = 5$$

۶۸. گزینه ۳ توجه داشته باشید سمتی که

دیوار است نیاز به محصور شدن با سیم ندارد.

$$(1) \quad 2x + y = 56 \quad \text{محیط:}$$

مساحت: xy

از رابطه (۱) مقدار y را بر حسب x به دست می‌آوریم:

$$2x + y = 56 \Rightarrow y = 56 - 2x$$

حال در فرمول مساحت جای گذاری می‌کنیم:

$$S = xy = x(56 - 2x) = 56x - 2x^2$$

به دنبال ماکزیمم مقدار این تابع هستیم:

$$x = \frac{-b}{2a} = \frac{-56}{2(-2)} = 14$$

$$S = 56x - 2x^2 \xrightarrow{x=14}$$

$$S = 56(14) - 2(14)^2 \\ = 784 - 2(196) = 392$$

۶۹. گزینه ۲ با توجه به شکل مقدار تابع به

ازای x های منفی برابر صفر است. حال در گزینه‌ها به جای x یک عدد منفی مثلاً (۱) را

جای گذاری می‌کنیم:

گزینه «۱»:

$$y = x - |x| \xrightarrow{x=-1} \\ y = -1 - |-1| = -1 - (1) = -2 \quad \times$$